

mind több és több munkaszolgálatost követeltek, s ezért 1943 őszén a honvédelmi minisztériumban létrehoztak egy munkaügyi csoportot. Hennyey Gusztáv altábornagy állt az élén. Két alosztály tartozott alá. A KMOF volt az egyik Horny irányítása alatt, ennek volt a feladata, hogy a munkaszolgálatos-alakulatokat szétossza, és az ellenőrzést gyakorolja fölöttük. A másiknak, amelyet Gátföldi (Spanner) Egon ezredes vezetett, az volt a dolga, hogy a személyügyi, elszállásolási és szervezési kérdéseket intézze. *Uo.*, 2:204. o.

21. A munkaszolgálati rendszerre vonatkozó iratanyagot, a sorozásra, leszerelésre, felszerelésre, ruházatra és járandóságokra vonatkozó dokumentumokat a működés kezdeti időszakából lásd *FÁA*, 1:90–102. és 108–148. o.

22. *Uo.*, 1:128–131. o.

23. *Uo.*, XXVI. és 137–142. o.

24. *Uo.*, 143. o. A munkaszolgálatos-századok hadilétszámra emelését a honvédelmi minisztérium 12 508/M. 1b–1940. sz. rendelete írta elő. *Uo.*, 138. o.

25. *Uo.*, 145–147. o.

26. 441/Om. biz. 1b–1940. sz. rendelet. Szövegét lásd *uo.*, 1:281–283. o.

27. Miután Magyarország belépett a második világháborúba, jobbára a táborig munkaszolgálatos-századokat küldték ki a hadműveleti övezetbe, Ukrajnába. Akik az ország határain belül maradtak, azok a hadosztályok által kezdeményezett és általuk ellenőrzött munkálatokat végeztek. Bizonyos esetekben a gyárak igénye döntött a beosztásról, az, hogy szakmunkásokat vagy szakképzetleneket igényelt az üzem, vagy sem. Azt, hogy 1942-ben milyen munkákat végeztek munkaszolgálatosokkal, és hogyan osztották szét őket, lásd *uo.*, 1:547–575. és 2:108–115. o.

28. Lásd Otto von Erdmannsdorff budapesti német követ 1940. szeptember 12-i és szeptember 19-i, 609., illetve 619. sz. táviratát. A német külügyminisztériumból származó dokumentumok másolatai a szerző birtokában.

29. A honvédelmi minisztérium 1940. október 25-i utasítása (*HIL. HM. eln. 1b–1940-1-111 119*) a minisztérium előző rendeletén alapult (507 706. 10-1940), amely előírta, hogy minden nem tényleges állományú zsidót a hadseregből munkaszolgálatos-zászlóaljba kell áttenni. *FÁA*, 1:234–236. o.

30. Lásd a 44 710. eln.–1940. sz. rendeletet, amely 109 ilyen beosztást, illetve egységet nevez meg. *Uo.*, 219–221. o.

31. *Uo.*, XXXII–XXXIII. o.

32. *Uo.*, 261–262. o.

33. *Uo.*, XLIII. és 289–290. o.

34. *Uo.*, XXXV–XXXVIII. o.

35. *Uo.*, CVII. o.

36. Halmai János nyilas képviselő november 14-én interveniált az alsóházban az ellen, hogy miért tűrik nemzetiszínű karszalag viselését a zsidóknál. *Uo.*, XXXVI. o.

37. *Uo.*, 243–246. o. A sárga karszalag viselését kötelező érvénnyel 1941 augusztusában rendelték el. Lásd a továbbiakban.

38. A közérdekű munkaszolgálatos-századokban úgy különítették el a zsidókat a többiekől, hogy a zászlóalj 3. és 4. századait „vegyes” összetételűekké nyilvánították, azaz ezekben kizárólag zsidók szolgáltak. *Uo.*, XXXVIII. o.

39. A tervezet április 4-én készült el a honvédelmi minisztériumban. Az igazságügyi minisztérium néhány stiláris változtatást eszközölt, Horthy pedig azt kívánta, hogy tegyenek kivételt azokkal a katonatisztekkel, akik az első világháborúban tanúsított hősiességükért kitüntetésben részesültek. A rendelet a *Budapesti Közlöny* 1941. április 19-i számában látott napvilágot. A honvédségnél mint 25 252. eln. 15-1941.